

„חבל שהסוף כליך קשה וטראגי... אני חושב שזה אכזרי ביותר מה שעשיתי... אך אני החלטתי לקחת אותה איתי...“

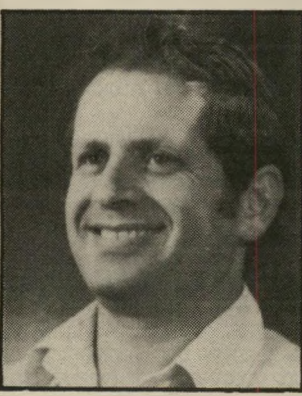
במדיונה איכות הסביבה רעל בים

חבית ריקה נפלטה גם מול חוף ישראל. האם היה בה רעל? האם יש סכנה?

העיתונות המקומית והעולמית הודיעה על זיהום אקולוגי חמור בחופי לבנון. אלפי טונות של פסולת כימית נשפכו מול החוף וגרמו נזק חמור לחי ולצומח. איטליה קיבלה על עצמה את האחריות והודיעה על נכונותה לנקות את האיזור. הלבנונים, מצידם, אסרו את הרחצה והדיג במשך שלוש שנים. גם הנקודה הישראלית עלתה, בגלל הקירבה הגיאוגרפית. אך אף גוף ממשלתי אחד לא מצא לנכון לתת הסברים לאזרחי ישראל. מה אומר על כך אורי מרינוב, הממונה על העלאת מירת איכות הסביבה במשרד הפנים? מה בעצם שפכו שם? „אין לנו ידיעות איוה חומר שפכו שם. מה שידוע זה שזאת פסולת רעל...“

אז מה אתם עושים בעניין זה? „מהרגע שקיבלנו את הידיעות, קיימנו מגעים עם שילטונות הצבא, וכל מי שברוך בנושא. ננקטו כל הצעדים כדי לרדת אם דבר כזה יקרה שוב בעתיד, ומה לעשות בנדרון.“ האם יש סכנה שהרעל יגיע לארץ? „כן, מכיוון שידועים שהפסולת נזרקה בחביות, וחלק מזרמי-המים באיזור הם בכיוון מצפון לדרום, אכן יש סכנה שהביות יתגלגלו גם לחופינו, כפי שקורה לפסולת רגילה במהלך כל השנה. לפני שבועיים הגיעה חבית אחת לחוף בצפון-הארץ, אך לא הצלחנו לאתר את מקורה, מפני שהיתה ריקה.“

איך מנקים ים? „אי-אפשר לנקות ים. בדרך כלל נמהלת הפסולת בכמויות-המים האדרי“

ממונה מרינוב יאירקולוניאליזם כימי

רות שבים. אך יכולה להיות השפעה הסנית לטווח ארוך.“
למה משליכים פסולת בלבנון? „יש בעולם 300 מיליון טונות של פסולת רעילה מדי שנה. בגלל התגברות המודעות לזיהום סביבתי במדינות המתועשות, נקבעו שם חוקים ונהלים לסילוק הפסולת, וכתוצאה מכך עלו שם מחירי הסילוק ל-2500 דולר לטונה. ואילו במדינות המתפתחות אין מודעות לכך, ויש חוסר בכסף. לכן הן קוברות פסולת רעילה בתחומן תמורת דולארים. במקרה של לבנון, נראה שמסביבות לא-בזרורות השתבשה התוכנית, והאזניה השליכה את החביות בלבים. לפי דעתי יש כאן יאירקולוניאליזם כימי.“
ואיך ישראל נקשרת לעניין? „פנו לישראל בהצעות ובהבטחות שאם נקבור פסולת רעילה בארמנו, ישיקעו בנו מאות מיליוני דולארים בפתוח תעשייתי. אך דחינו זאת כי מובן על הסף.“
ומה הלאה? „סיכמנו עם כל הרשויות והגורמים לעקוב אחרי העניין, ולערוך בדיקות של מיהים.“

הירבה להעניק להם מתנות. אולם רש מהם בתמורה כי יהיו אסירי-תורה עד בלי רי.

„בבית-הוריו לא ידע מהם חום וכיטי חיצוני של אהבה. לכן לא ידע להעניקם לילדיו. זה לא היה בית חם.“
רוצח מישפחתי צומח, בדרך-כלל, בבית בעייתי, אומר הפרופסור אלי צור. בית מלא שימחתים ואהבה אינו מנביט רוצחים, אלא אם כן הרוצח ההופכת את הטיכעי, הרגיל, למשהו מיפלצתי.

„מישפחה היא חממה ריגשית חיובית“, אומר הפרופסור אלי צור. „אי

מתבשל בלחצים

כך או כך מתבשל הרוצח-מתאבד בך בתוך לחצי, בתוך מישפחתו, במשך זמן ארוך. ואז מגיע הרגע שבו הניונו אומר לו: עשה זאת!

„מה שקורה לו באותם רגעים אינו עירפול-חושם. הוא יודע מה הוא עושה. אלא שהרחף, שנקרא רחף-בלתי-רציונלי, משתלט עליו, מוצא הגיון למעשיו.“

„מחשבותיו באותו רגע הן מחשבות שוא, כעלות חומרה פסיכוטית“, אומר הפרופסור אלי צור. „הוא מאבד את שיפוט המציאות, ולכן אינו אחראי למעשיו.“

שבוע ימים אחרי הרצח ביקר ויטלי בך-עזרא את גישו, משה ציפרוט, בבית החולים הפסיכיאטרי, איתנים. לשם נשלח להסתכלות.

ציפרוט לא דיבר על הרצח. כאילו לא זכר או לא ידע. בסופה של השיחה אמר: „הוציאו את כספי מחשבון-הבנק שלי, וחלקו את הסכום בין יוסי לגדי.“
כך הבינו בניה-מישפחה כי ציפרוט זוכר היטב את היום ההוא. רק את סופם של המאורעות אינו יודע. מאחר וגדי ויוסי הצליחו להימלט, סבר ציפרוט כי הם היחידים שניצלו. איש לא סיפר לו כי גם ריבקה נותרה בחיים.

ציפרוט יישאר באיתנים עד שיועמד למישפט, או עד שיחלים.
„במקביל להליכי-המעצר מבקש בית-המישפט מבית-החולים הפסיכיאטרי חוות-דעת רפואית על הנאשם“, אומרת המישפטנית ציפורה האופטמן. „אם רופאי בית-החולים מחליטים כי הוא אינו יכול לעמוד לדין, מפני שלא היה אחראי למעשיו בשעת ביצוע המעשה, או מפני שמצבו הנפשי כעת אינו מאפשר לו לעמוד לדין — נשאר הנאשם בבית-החולים, ולא מתנהל נגדו מישפט.“

„לעיתים קורה שאדם כזה, אחרי שהוא מחלים ומשתחרר מבית-החולים, מבקש כי יפתחו את התיק מחדש. רבים מהם מעדיפים להחשב כפושעים, ובלבד שלא ישאו את אות-הקלון של חולה-נפש.“

„ב-20 שנות עבודתי באברבנאל טיפלתי בשני חולים כאלה“, אומר הרופסור אלי צור. „בניגוד לרוצח רגיל, שהרצח הוא טיכעי, אדם כדוגמת ציפרוט נקלע למצב חולני. אפשר להרגיעו בעזרת טיפול מתאים.“
„בדרך-כלל, חולים כאלה מטופלים בתרופות אנטי-דפרסיוניות ואנטי-פסיכוטיות ובשיחות תרפוטיות.“

„מובן שריגשי-האשם שלהם כבדים. אולם גם רבים מהחולים האחרים שלנו סובלים מריגשי-אשם.“

„הטיפול בהם נמשך כשנה. אינו יודע מה ליעץ להם סמוך לצאתם: האם לספר לחבריהם החדשים על המעשה, או לשמרו בסוד.“
„באופן עקרוני אני מתנגד לסודות מסוג זה. אולם אסור לשכוח כי החברה מתייחסת לאנשים אלה כאל פושעים, דבר העלול להקשות על שיקומם.“
„אני חושב שיש להטיל אחריות מוסרית ומישפטית רבה יותר על מי שגרם למוות בתאונות-דרכים מאשר על רוצח מישפחתי. מי שרצה את מישפחתו הוא אדם חולה, ולא רוצח.“

סוף 1975, היו מיקרירצח בתוך המישפחה.

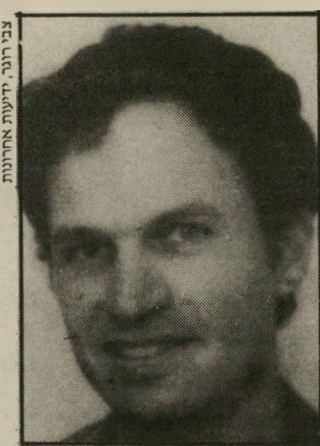
רוצח מישפחתי

נטיה הזאת לפרוק מתחים, כעסים, תיסכולים, על בני-מישפחה קרובים היא טיכעית ומובנת. התעצמותה עד לדרגת רצח היא ההופכת את הטיכעי, הרגיל, למשהו מיפלצתי.

„מישפחה היא חממה ריגשית חיובית“, אומר הפרופסור אלי צור. „אי

הבת שלי הוא חשש מכל אחד

האח שמואל הוא ארב כל הילדה

של שקט, כתף מבינה, שאפשר להישען עליה בשעת-לחץ.
„אולם לעיתים הופכת המישפחה לסיר-לחץ ריגשי. אנחנו מרגישים כלפי הקרובים אלינו רגשות מעורבים, ציפיות ותיסכולים, אהבה ושינאה. נשים מוכות בתוך מישפחתן, אחים מקנאים ומתחרים זה בזה, ומי שזועם עלול להוציא את כעסיו, עד מוות, על בניה-מישפחה.“

עופרה איילון, במחקרה: „רוצח כן מישפחה הוא שלב סופי של מצב-לחץ ממושך, המביא להרס המיטגרת המישפחתית. סוגי-לחץ אפשריים במישפחה: חוסר-אפשרות להסתדר עם כל התפי קידים המישפחתיים, אי-מילוי ציפיות של אחד מבניה-הזוג.“

„אחוז גבוה מהבעלים הרוצחים הם בעלי השכלה נמוכה. קיים גם קשר בין רצח לבין מישפחות מרובות-ילדים. במישפחה כזו היחסים בין בניה אינם הרוקים ואינטימיים, דבר העלול לה פוך כל אחד מבניה-מישפחה, במצב-לחץ קיצוניים, לרוצח בפוטנציה.“
דומה שציפרוט הוא רוצח-מתאבד קלאסי, העונה על כל ההגדרות, כאילו יצא מתוך ספר-פסיכולוגיה.
„הוא היה אדם תקין, שמתווכח ללא הרף“, אומרת ריבקה בך-עזרא, האחי יינית. „ילדיו רומים לו. הם עקשנים כמוהו. טיכעי שבבית כזה נשמעו צע-קות רבות, התעוררו אי-ספור מריבות.“
„הוא אהב את ילדיו ואת אשתו.“

ניתק האדם מקבוצת-ההתייחסות ה חברתית שלו.

● הצורה האלטרואיסטית: הודות-יתר עם החברה, כמו הלוחמים היפא-ניים במלחמת-העולם השניה, שהמיתו את עצמם יחד עם אויביהם.

● ההתאבדות האנונימית, הנגרמת במשבר חמור או מהרעה פתאומית במצב נתון.

„האלטרואיסט הוא אדם, החש רגש-אחריות חזק למישפחתו, לילדיו. לכן, ככלל, נשים נוטות לרצוח את ילדיהן אף יותר מגברים.“

„כך פועל ההגיון של רוצח מישפחתי: אני הגעתי למבוי סתום. הכל אבוד. גורל נורא מצפה לי ולי לדיי, אם נישאר בחיים. מאחר ואני אחראי להם, חובתי היא להצילם מפני האפוקליפסה. לכן לא נותרה לי כל ברירה, אלא להרגם. רק במותנו נחלץ מאחרית-ימים איומה וקשה, האורכת לנו מעבר לפינה.“

היטיב לתאר זאת קלייסט, במכתב-פרידה לאשתו: „אם הייתי מתאבד לבר, הילדה הייתה יותר מתוסבכת, ולכן החלטתי לקחת אותה איתי. לא רציתי שתסבול את כל התלאות של העולם, ותחיה כל החיים בצילה של אמא שלה בלבד. חבל שהסוף כלי-כך קשה וטראגי. אני חושב שזה אכזרי ביותר מה שעשיתי, אך אני החלטתי לקחת אותה איתי.“

במחקר שערכה עופרה איילון, פסי-כולוגית מאוניברסיטת חיפה, היא גילתה כי 42 אחוזים ממיקרירצח שבוצעו בישראל, מתחילת 1969 ועד

האם רעיה בולדו (עם בעלה) הם רבו על הירושה

גופת הבת שלי מוצאת מן הבית ככל הארכננה חמו